

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Loviisan kaupunki pitää lähtökohtaisesti hyvänä asiana Hallitusohjelman tavoitetta julkisten hankintojen tehokkuuden lisäämiseksi ja laadullisten kriteerien huomioon ottamiseksi julkisissa tarjouskilpaluissa. Hinta-laatusuhteen ja kokonaiskustannusten huomioiminen kokonaistaloudellisuuden ensisijaisina kriteereinä pelkän hankintahinnan sijaan on oikea kehityssuunta tehokkaaseen ja kuntaorganisaatiota palvelemaan hankintaan.

Loviisan kaupunki kannattaa myös vastuullisuuden ja ympäristönäkökulmien suurempaa painottamista hankinnoissa.

Samalla Loviisan kaupunki kuitenkin näkee useita haasteita kaavailuissa uudistuksissa tietyillä aloilla ja nopealla siirtymäajalla.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

-

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Sidosyksikön määrittely 10% omistusosuudella on liian yksinkertaistettu säädös. Tiukka määrittely asettaa kunnat eri asemaan esim. kokonsa puolesta, vaikeuttaa erikokoisten kuntien yhteisomisteisia yhtiöiden toteuttamista ja tekee erikokoisten kuntaorganisaatioiden yhteisomisteiset yhtiöt hankalaksi toteuttaa.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

Aloja, joissa hankinatalain muutokset aiheuttaisivat toteuttamisen haasteita tai vaikutukset, olisivat negatiivisia Loviisan osalta, olisivat ainakin seuraavat:

JÄTEHUOLTO

Suomen kuntavastuullinen jätehuolto perustuu 30 vuoden kuluessa rakennettuun ylikunnalliseen yhteistyöhön. Loviisa on osaomistajana 7,5 % omistusosuudella Rosk'n Roll Oy Ab:ssa, joka on toiminut vuodesta 1993 alkaen.

Rosk'n Roll hankkii tarvittavat palvelut markkinoilta. Kuljetus-, käsittely-, konetyö-, suunnittelu-, konsultti- ym. palveluhankintojen arvo on noin 70 % yhtiön liikevaihdosta eli noin 20 miljoonaa euroa vuodessa. Omana palvelutuotantona Rosk'n Rollissa tuotetaan lähinnä vain jäteasemien henkilökunnan suorittama palvelutyö, muu asiakaspalvelu sekä lakisääteinen jäteneuvonta ja tarvittavat tukipalvelut.

Toteutuessaan esityksen mukaisena lainsäädäntö edellyttäisi Rosk'n Roll Oy:n lopettamista ja mittavaa jätehuollon operatiivisten ja viranomaistehtävien uudelleenorganisointumista, jotta 10 % vähimmäisomistusvaatimus saavutettaisiin kaikkien kuntien osalta. Modernin ja hyvin toimivan, kuntien tehtäviä hoitavan yhteishankintayksikön pilkkominen pienempiin osiin kasvattaisi kustannuksia päällekkäisen resursoinnin ja aiempaa pienempien hankintakokonaisuuksien myötä.

KIRJASTOTOIMI

Helle-kirjastot käyttävät Koha-kirjastojärjestelmää. Koha-kirjastojärjestelmän takana on Koha-Suomi Oy, jonka kunnat omistavat. Loviisan kaupungin omistusosuus Koha-Suomi Oy:n osakkeista on hyvin pieni.

Hankintalain muutosehdotus sidosyksikön 10 % vähimmäisomistusosuusvaatimuksesta estäisi Koha-Suomi Oy:n toiminnan nykyisellään. Koha-Suomi Oy:llä on 112 omistajakuntaa. Vain Oulun kaupunki omistaa ehdotuksessa vaaditun 10 % Koha-Suomi Oy:n osakkeista. Kuntien omistusosuudet määräytyvät liittymisajan asukasluvun mukaisesti.

Jos hankintalain muutos toteutuu nykyisessä ehdotetussa muodossa, täytyy Koha-Suomi Oy:n selvittää, voidaanko heidän tuottama palvelu eli Koha-kirjastojärjestelmän ylläpito ja kehitys toteuttaa jollakin toisella tapaa. Ennen yhtiön perustamista asiaa selvitettiin OKM:n projektirahalla ja osakeyhtiö todettiin silloin järkevimmäksi ja kustannustehokkaimmaksi tavaksi organisoitua. Nykyisellään omistajakunnat voivat vaikuttaa yhtiön toimintaan mm. hallituksen jäsenten kautta. Edustajia hallituksessa on eri alueilta ympäri Suomea. Hallituksessa on myös runsaasti eri alojen osaamista ja edustajia erikokoisista kunnista. Koha-Suomen työryhmissä on myös kuntien edustajia, joten palveluiden kehittäminen toteutuu aidosti yhdessä kuntien kesken.

Pahimmillaan esitys hankintalain muutoksesta voi johtaa yhtiön purkamiseen ja palveluiden tuottamisen loppumiseen. Tällöin palattaisiin tilanteeseen, jossa markkinoilla on yksi kaupallinen toimija, jolla on käytännössä monopoli-asema kirjastojärjestelmämarkkinoilla. Kirjastot eivät pysty tuottamaan palvelujaan ilman toimivaa kirjastojärjestelmää.

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

-

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

-

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

-

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Nopealla tahdilla voivaan astuvat lakimuutokset ovat omiaan vaikeuttamaan lain käytännön soveltamista. Hankintayksiköiden näkökulmasta olisi hyödyllisempää, että muutokset valmisteltaisiin suurempina kokonaisuuksina ja käytännön toimijoita laajasti kuullen.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

-

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

-

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiinne? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

-

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

-

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

Muut huomiot

-

Björkroth Tomas
Loviisan kaupunki - Kaupunginjohtaja